

ประโยค ป.ธ. ๔

แปล ไทยเป็นมคธ

สอบ วันที่

๒๕๖

ภาค ๑ หน้า ๑๑๔-๑๑๖

๑. ในอดีตกาล เมื่อพระเจ้าพรหมทัตครองราชสมบัติในกรุงพาราณสี ได้มีพ่อค้าชาวเมืองพาราณสี (คนหนึ่ง) ชื่อ กัปปกะ ๑ พ่อค้าของเขาตัวหนึ่งนำภรรยา (สิ่งของ) ไปได้กุ่มมะหนึ่ง, มันเดินไปได้วันละ ๗ โยชน์ ๑ สมัยหนึ่ง เขาไปเมืองตักกสิลา (พร้อม) ด้วยภรรยาที่นำไปด้วยพา ปล่อยพาเที่ยวไปจนกว่าจำหน่ายสิ่งของหมด ๑ ครั้งนั้น พาของเขาขึ้นเที่ยวไปบนหลังคูดบนางฟ้าตัวหนึ่ง จึงเข้าไปหา ๑ นางฟ้าเมื่อจะทำปฏิสนธากับฟ้าผู้ตัวนั้น จึงกล่าวว่า "ท่านมาแต่ไหน ?" ๑ ฟ้าผู้. มาแต่เมืองพาราณสี ๑ นางฟ้า. ท่านมาด้วยกรรมอะไร ? ๑ ฟ้าผู้. ด้วยกรรมของพ่อค้า ๑ นางฟ้า. ท่านนำภรรยาไปได้เท่าไร ? ๑ ฟ้าผู้. ภรรยาประมาณกุ่มมะหนึ่ง ๑ นางฟ้า. ท่านเมื่อนำภรรยาประมาณเท่านั้นไปไปได้กี่โยชน์ ๑ ฟ้าผู้. ได้ ๗ โยชน์ ๑ นางฟ้า. ในที่ซึ่งท่านไปแล้ว นางฟ้าไร ๆ ผู้ทำการนวดเท้า หรือประคอบประหม่อมให้แก่นางเมื่อยหรือ ? ๑ ฟ้าผู้. ไม่มี นางผู้เจริญ ๑ นางฟ้า. เมื่อเป็นเช่นนั้น ท่านคงได้รับทุกข์มากนะ ? ๑ จริงอยู่ ชื่อว่าผู้ทำการนวดเท้าเป็นต้น สำหรับสัตว์ดิรัจฉานทั้งหลายย่อมไม่มีแม่โดยแท้ แต่นางฟ้า กล่าวคำเห็นปานนั้นเพื่อพาดพิงถึงกามสังโยชน์ ๑ ฟ้าผู้. กระนั้นขึ้นด้วยคำของนางฟ้าแล้ว ๑ ฝ่ายกัปปกะพานิช ขยายกัณโถงหมดแล้ว ไปยังที่พาสำนักอยู่ กล่าวว่า "มาเถิด พ่อ เราจักไป" ๑ ฟ้าผู้ตัวนั้นตอบว่า "ท่านจงไปเถิด, ข้าพเจ้าจักไม่ไป" ๑ ลำดับนั้น นายกัปปกะ อ่อนนอนพำนั้นแล้ว ๆ เล่า ๆ คิดว่า "เราจะยังพำนั้นซึ่งไม่ปรารถนาจะไปให้แล้วแล้วจักนำไป" ดังนี้แล้ว กล่าวคาถา ๑ ฟ้าได้ฟังคำนั้นแล้ว กล่าวตอบว่า "เมื่อเป็นเช่นนั้น, ข้าพเจ้าก็จักรู้จักที่ควรทำแก่ท่านบ้าง" ดังนี้แล้ว กล่าวคาถา ๑ พ่อค้าได้ฟังคำนั้น จึงดำริว่า "ด้วยเหตุไหนหนอแล ? พำนี้จึงกล่าวอย่างนี้กะเรา" ดังนี้แล้ว เมื่อแลดูข้างโน้นข้างนี้ เห็นนางพำนั้นแล้วคิดว่า "เจ้านี้คงจะถูกนางฟ้าตัวนี้ ให้ลำเหนียกแล้วอย่างนี้, เราต้องล่อมันด้วยมาตุคามว่า 'ข้าพเจ้านางฟ้าชื่อมีรูปร่างนี้มาให้เจ้า, แล้วจึงนำไป' ดังนี้แล้ว จึงกล่าวคาถา ๑ ฟ้าได้ฟังคำนั้น มีจิตยินดี กล่าวคาถา ๑ ที่นั้น นายกัปปกะจึงกล่าวกะพำนั้นว่า "ถ้ากระนั้น เจ้าจงมาเถิด" ดังนี้แล้ว ได้จึงไปสู่ที่ของตน ๑ พำนั้น โดยกาลล่วงไปสองสามวัน จึงกล่าวกับนายกัปปกะว่า "ท่านได้พูดกะข้าพเจ้าว่า 'จักนำภรรยามาให้เจ้า,' ดังนี้ มีใช่หรือ ?" ๑ นายกัปปกะตอบว่า "เออ เรากล่าวแล้ว, เราจักไม่ทำลายถ้อยคำของตน, จักนำภรรยามาให้เจ้า, แต่เราจะให้อาหารแก่เจ้าเฉพาะตัวเดียว, อาหารนั้นจงเพียงพอแก่เจ้า ซึ่งมีตนเป็นที่ ๒ หรือไม่ก็ตามที่ เจ้าพึงรู้อะไร แม้มลูกทั้งหลาย อาศัยการสังวาสของเจ้าทั้ง ๒ ก็จักเกิดขึ้น, อาหารนั้นจงเพียงพอแก่เจ้ากับลูกเป็นอันมากแม่เหล่านั้นหรือไม่ก็ตามที่, เจ้าพึงรู้อะไร" ๑ ฟ้า เมื่อนายกัปปกะนั้นกล่าวอยู่เช่นนั้น, ได้เป็นผู้หมดหวังแล้ว ๑

๑ อตีเต พาราณสียัม พรหมมตเต รชชัม กาเรนเต พาราณสิวาสี กปโปโก นาม วาณิโช
อโหสิ ฯ ตสเสโก คหุโรโก กุมภการัม วหติ ฯ ทิวเส ทิวเส สตตโยชานานิ คจจติ ฯ โส
เอกสมิ สมเย คหุรमारเกหิ ตกกลิลัม คนตุวา ยาว ภณทสส วิสสชชนา คหุรมา วิจิริตุ
วิสสชเชลิ ฯ อถสส โส คหุโรโก ปรีชาปิภูฐเ จรมาโน เอกัม คหุรมา ทิสวา อุปลงกมิ ฯ ส
เตน สหุธิ ปฐิสนุถารัม กโรนุติ อาท กุโต อาคโตสตีติ ฯ พาราณสียตีติ ฯ เกน กมเมนาติ ฯ
วาณิชกมเมนาติ ฯ กิตตกัม มารัม วหสตีติ ฯ กุมภการนุติ ฯ เอตตกัม มารัม วหนโต กติโยชานานิ
คจจตีติ ฯ สตตโยชานานีติ ฯ คตภูฐานเ เต กัจจิ ปาหปrikมมัม วา ปิภูฐิปrikมมัม วา กโรนุติ
อถตีติ ฯ นตถิ ภทเทติ ฯ เอวัม สนเต มหาทุกุขัม อณุโภสตีติ ฯ กิญจาปิ ทิ ตีรจจानคตानัม
ปาหปrikมมาทิการโก นาม นตถิ กามสญเญชนมภูฏนตถัม เอวรूपิ กเถลิ ฯ โส ตสสา กถาย
อุกุกถฐีโต ฯ กปโปโกปิ ภณทัม วิสสชชชตวา ตสส สนตีกัม คนตุวา เอหิ ตาต คมิสสามาติ
อาท ฯ คจจถ ตุมहे นาทัม คมิสสามีติ ฯ อถ นัม ปุนปฺปุนัม ยาจิตวา อนิจจนตัม นัม ภายेतวา
เนสสามีติ จินเตตวา อิมัม คาทมาท ฯ ตัม สุตวา คหุโรโก เอวัม สนเต อหฺปิ เต กตตพพ
ชานิสสามีติ วตวา อิมัม คาทมาท ฯ ตัม สุตวา วาณิโช เกน นุ โข การณเนส มัม เอว
วหตีติ จินเตตวา อีโต จีโต จ โอลเกนโต ตัม คหุรมา ทิสวา อิมาย เอส เอวัม สิกฺขาปีโต
ภวิสสตี เอวรूपิ นาม เต คหุรมา อาเนสสามีติ มาตคาเมน ตัม ปโลเกตวา เนสสามีติ จินเตตวา
อิมัม คาทมาท ฯ ตัม สุตวา ตุมภูฐจิตโต คหุโรโก อิมัม คาทมาท ฯ อถ นัม กปโปโก เตนหิ
เอหีติ คเหตุวา สกภูฐานัม อคมาสิ ฯ โส กติปาหจจเยน ตัม อาท นนุ มัม ตุมहे ภริยนเต
อานยิสสามีติ อโวจตุธาติ ฯ อาม วุตตัม นาทัม อตตโน กถัม ภินทิสสามิ ภริยนเต อานยิสสามิ
วภูฏัม ปน ตุมหัม เอกกสเสว ทสสามิ ตุมหัม อตตโน หุตियสส ตัม ปโหตุ วา มา วา ตวเมว
ชานเยยาลี อุกินนัม โว สวามนุวาย ปุตตาปี ชายิสสนุติ เตหิปี พหุหิ สหุธิ ตุมหัม ตัม ปโหตุ
วา มา วา ตวเมว ชานเยยาลีติ ฯ คหุโรโก ตสมิ กเถนเตเยว อนเปกฺโข อโหสิ ฯ

๑. ในอดีตกาล เมื่อพระเจ้าพรหมทัตครองราชสมบัติในกรุงพาราณสี, ได้มีพ่อค้าชาวเมืองพาราณสี (คนหนึ่ง) ชื่ออัปภกยะ ๑ ฟ้าผู้ของเขาตัวหนึ่งนำภาระ (สิ่งของ) ไปได้กุมมะหนึ่ง, มันเดินไปได้วันละ ๗ โยชน์ ๑ สมัยหนึ่ง เขาไปเมืองตักกสิลา (พร้อม) ด้วยภาระที่นำไปด้วยฟ้า ปล่อยฟ้าเที่ยวไปจนกว่าจำหน่ายสิ่งของหมด ๑ ครั้งนั้น ฟ้าของเขานั้นเที่ยวไปบนหลังคูปบนางฟ้าตัวหนึ่ง จึงเข้าไปหา ๑

๑ อตีเต พาราณสียัม พรหมมตเต รชชัม กาเรนเต พาราณสีวาสิ กปโปโก นาม วาณิโซ อโหสิ ๑ ตสเสโก คหโร กุมภการัม วหติ ๑ ทิวเส ทิวเส สตตโยชานานิ คจจติ ๑ โส เอกสุมี สมเย คหรมการเกหิ ตกกลิลัม คนตวา ยาว ภณทสส วิสสชชนา คหรมัม วิจิริตุ วิสสชเชสิ ๑ อถสส โส คหโร ปริชาปิฏฐ จรมาโน เอกัม คหรมัม ทิสวา อุปสงกมิ ๑

นางฟ้าเมื่อจะทำปฏิสนธิกับฟ้าผู้ตัวนั้น จึงกล่าวว่า "ท่านมาแต่ไหน ?" ๑ ฟ้าผู้. มาแต่เมืองพาราณสี ๑ นางฟ้า. ท่านมาด้วยกรรมอะไร ? ๑ ฟ้าผู้. ด้วยกรรมของพ่อค้า ๑ นางฟ้า. ท่านนำภาระไปได้เท่าไร ? ๑ ฟ้าผู้. ภาระประมาณกุมมะหนึ่ง ๑ นางฟ้า. ท่านเมื่อนำภาระประมาณเท่านั้นไป ไปได้ก็โยชน์ ๑ ฟ้าผู้. ได้ ๗ โยชน์ ๑

สา เตน สหิ ปฐิสนถารัม กโรนติ อาท กุโต อาคโตสสิติ ๑ พาราณสีโตติ ๑ เกน กมเมนาติ ๑ วาณิชกมเมนาติ ๑ กิตตกัม การัม วหสิติ ๑ กุมภการนติ ๑ เอตตกัม การัม วหนโต กติโยชานานิ คจจสิติ ๑ สตตโยชานานีติ ๑

นางฟ้า. ในที่ซึ่งท่านไปแล้ว นางฟ้าไร ๆ ผู้ทำ**การนวดเท้า** หรือ**ประคบประหงม** ให้แก่ท่านมีอยู่หรือ ? ๑ ฟ้าผู้. আমিไม่มีนางผู้เจริญ ๑ นางฟ้า. เมื่อเป็นเช่นนั้น ท่านคงได้รับทุกข์มากนะ ? ๑ จริงอยู่ ชื่อว่า**ผู้ทำกรรมมีการนวดเท้าเป็นต้น** สำหรับสัตว์ดิรัจฉานทั้งหลายย่อมไม่มี**แม่โดยแท้** แต่นางฟ้า กล่าวคำเห็นปานนั้นเพื่อพาดพิงถึง**กามสังโยชน์** ๑

คตภูฏาเน เต กาลิ **ปาหปริกมมံ** वा **ปิण्डुप्रिकममं** वा गिरोन्ती उत्थिति १ नत्थि गण्णत्थि १
एवं सन्ते महात्तुष् अनुगोस्ति १ **กियจปี** हि दिरจ्जनคตानं **ปาหปริกมมาทิกारो** नाम
नत्थि **กามสญฺญेชนम्मग्गุนตถ** เอวรูปิ กเถสิ ๑

ฟ้าผู้นั้น**กระสันขึ้น**ด้วยคำของนางฟ้านั้นแล้ว ๑ ฝ่ายกัปปกพานิช **ขาย**ถัดหมดแล้ว ไปยังที่ฟ้าสำนักอยู่ กล่าวว่า "มาเถิด พ่อ เราก็กไป" ๑ ฟ้าผู้ตัวนั้นตอบว่า "ท่านจงไปเถิด, ข้าพเจ้าจักไม่ไป" ๑ ลำดับนั้น นายกัปปกะ อ้อนวอนฟ้าผู้นั้นแล้ว ๆ เล่า ๆ คิดว่า "เราจะยังฟ้า**นั้นซึ่งไม่ปรารถนา**จะไปให้แล้วแล้วจักนำไป" ดังนี้แล้ว กล่าวคาถา ๑

โส ตสฺสา กถาย **อุกุณฺฐิต** ๑ กบปโกปิ ภนฺตํ **วิสุชฺเชตฺวา** ตสฺส สนฺติกํ คนฺตฺวา เอหิ
ตาท คมิสฺสามาติ อาท ๑ คจฺจถ ตุมฺเห นาทํ คมิสฺสามีติ ๑ อถ นํ ปฺนปฺปุนํ ยาจิตฺวา
อนิจฺจนฺต นํ ภาเยตฺวา เนสฺสามีติ จินฺเตตฺวา อิมํ คาถมาท ๑

ฟ้าได้ฟังคำนั้นแล้ว กล่าวตอบว่า "เมื่อเป็นเช่นนั้น, ข้าพเจ้าก็จัก**รู้จักที่ควรทำ**แก่ท่านบ้าง" ดังนี้แล้ว กล่าวคาถานี้ ฯ
พ่อค้าได้ฟังคำนั้น จึงดำริว่า "ด้วยเหตุไหนหนอแล ? ฟ่านี่จึงกล่าวอย่างนี้กะเรา" ดังนี้แล้ว เมื่อแลดูข้างโน้นข้างนี้
เห็นนางฟ่านั้นแล้วคิดว่า "เจ้านี่คงจะถูกนางฟ้าตัวนี้ **ให้สำเหนียกแล้ว**อย่างนี้, เราต้อง**ล้อมัน**ด้วยมาตุคามว่า 'ข้าจักนำ
นางฟ้าชื่อมีรูปอย่างนี้มาให้เจ้า, 'แล้วจึงนำไป" ดังนี้แล้ว จึงกล่าวคาถานี้ ฯ

ตัม สุตฺวา คหุโร เอวํ สนฺเต อหฺปิ เต **กตฺตพฺพํ** ชานิสฺสามิตฺติ วตฺวา อิมํ คาถมาห ฯ ตัม
สุตฺวา วาณิเช เกน นฺุ โข การณฺเณส มํ เอวํ วทตฺติ จินฺเตตฺวา อิตฺโต จิตฺโต จ โอลฺเกนฺโต
ตัม คหุรํ ทิสฺวา อิมาย เอส เอวํ **สิกฺขาปิโต** ภวิสฺสติ เอวรूपิ นาม เต คหุรํ อาเนสฺสามิตฺติ
มาตุคาเมน ตัม **ปฺลเภาตฺวา** เนสฺสามิตฺติ จินฺเตตฺวา อิมํ คาถมาห ฯ

ฟ้าได้ฟังคำนั้น มีจิตยินดี กล่าวคาถานี้ ฯ ที่นั้น นายกับปะจ๊ะจึงกล่าวกะฟ่านั้ว่า "ถ้ากระนั้น เจ้าจงมาเถิด" ดังนี้แล้ว
ได้**วิ่งไปสู่ของตน** ฯ ฟ่านั้น โดยกาลล่วงไปสองสามวัน จึงกล่าวกับนายกับปะวะว่า "ท่าน**ได้พบ**กะข้าพเจ้าว่า 'จักนำ
ภรรยามาให้เจ้า,' ดังนี้ มีใช่หรือ ?" ฯ

ตัม สุตฺวา ตฺถุจฺจิตฺโต คหุโร อิมํ คาถมาห ฯ อถ นํ กปฺปโก เตเนหิ เอหิตฺติ คเหตุวา
สกฺกฺฐานํ อคมาสิ ฯ โส กติปาหจฺเจยน ตัม อาห นนฺุ มํ ตฺมฺเห ภริยนฺเต อาเนยิสฺสามิตฺติ
อโวจฺตุถาติ ฯ

นายก็ป้ปะตอบว่า "เออ เรากล่าวแล้ว, เราจ้กไม่ทำลายถ้อยคำของตน, จ้กนำภรรยามาให้เจ้า, แต่เราจะให้อาหารแก่เจ้าเฉพาะตัวเดียว, อาหารนั้นจงเพียงพอแก่เจ้า ซึ่งมีตนเป็นที่ ๒ หรือไม่กี่ตามที เจ้าพึงรู้เองเถอะ แม่ลูกทั้งหลาย อาศัยการสั่งวาสของเจ้าทั้ง ๒ ก็จ้กเกิดขึ้น, อาหารนั้นจงเพียงพอแก่เจ้าก็บ่ลูกเป็นอันมากแม่เหล่านั้นหรือไม่กี่ตามที, เจ้าพึงรู้เองเถอะ" ๗ พ้า เมื่อนายก็ป้ปะนั้นกล่าวอยู่เช่นนั้น, ได้เป็นผู้หมดหวังแล้ว ๗

อาม วุฑฒ์ นาทิ อตตโน กถิ ภินทิสสามิ ภริยนเต อานยิสสามิ วภู ปน ตฺยหิ เอกกสฺเสว ทสสามิ ตฺยหิ อตตโน ทุตฺยสฺส ตํ ปโหตุ วา มา วา ตวเมว ชานะยาสี อุกินนํ โว สฺวสมนุบาย ปุตฺตานิ ชายิสฺสนฺติ เตหิปี พหุหิ สหฺธิ ตฺยหิ ตํ ปโหตุ วา มา วา ตวเมว ชานะยาสีตี ๗ คหฺรโม ตสฺมี กเถนฺเตยว อนเปกฺโข อโหสิ ๗